

Statusberetning for Forum for Koordination af Uddannelsesforskning 2015

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning er nedsat på baggrund af Aftale om et fagligt løft af folkeskolen i november 2013. I henhold til kommissoriet skal forummet årligt udarbejde en kort rapport over forummets aktiviteter og fremafrettede indsatsområder.

Forummet medlemmer er udpeget af uddannelses- og forskningsministeren og ministeren for børn, undervisning og ligestilling. Forummet består blandt andet af repræsentanter fra universiteter og professionshøjskoler, øvrige videninstitutioner samt folkeskolens parter, herunder Danmarks Lærerforening, BUPL, KL og Skolelederforeningen.

I 2015 har forummet afholdt 4 møder. Forummet har i 2015 fokuseret på, hvordan koordination af forsknings- og udviklingsaktiviteter i relation til skole- og uddannelsesforskning kan fremmes samt arbejdet med at identificere måder, hvorpå spredningen og omsætningen af forsknings- og udviklingsviden til den pædagogiske praksis kan styrkes.

Aktiviteter i 2015

1. Analyse af vidensspredning – Spredning af forsknings- og udviklingsviden med relevans for grundskolens praksis

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning fik i 2015 gennemført en analyse af spredningen af dansk forsknings- og udviklingsviden med relevans for grundskolen med hjælp fra et eksternt analysefirma. Analysen blev offentliggjort i januar 2016.

Uddannelsesforskning defineres i vidensspredningsanalysen som *"videnskabeligt frembragt viden om almen- og fagdidaktik samt læring og uddannelse, som knytter sig til grundskoleområdet"*. Analysen baseres på en forståelse af vidensspredning som vidensudvekslende relationer. Vidensspredning indebærer spredning af forsknings- og udviklingsviden mellem forsknings-, professions-, og praksismiljøet på grundskoleområdet. Viden udveksles således mellem forskellige aktører f.eks. universiteter, professionshøjskoler, sektorforskningsinstitutioner, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, kommunale aktører, forlag og videnportaler,

Styrelsen for Videregående
Uddannelser
Uddannelsespolitik 1

Bredgade 43
1260 København K
Tel. 7231 7800
Fax 7231 7801
Mail uds@uds.dk
Web www.ufm.dk

CVR-nr. 3404 2012

Ref.-nr. 16/012995-01

medier og skolens pædagogiske praksis herunder lærere, pædagoger, vejledere og skoleledere. Det samlede vidennetværk på grundskoleområdet udgøres af de tre nedenstående aktører. Selvom en aktør kan have flere roller, skelnes der mellem:

- *Videnproducenter*, der genererer og formidler viden, f.eks. forskningsinstitutioner
- *Brugere*, der identificerer og tilegner sig viden, f.eks. pædagogisk personale
- *Katalysatorer*, der remedierer- dvs. bearbejder- viden, så brugerne oplever den som relevant og anvendelig, f.eks. medier, forlag og videnportaler

Analysen er inddelt i fire dele: En netværksanalyse, en producentanalyse, en brugeranalyse og en videnflow- og medieringsanalyse, som fra hver deres vinkel illustrerer en høj kompleksitet i videnspredningen.

Styrelsen for Videregående
Uddannelser

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning

Netværksanalysen viser

- Videnproducenter, skoleledere og det pædagogiske personale søger og modtager generelt mere viden, end de giver videre.
- Videnproducenterne deler oftest viden med det nære professionelle netværk, dvs. andre videnproducenter.
- Der er en lav direkte videnspredning fra videnproducenter til skoleledere og pædagogisk personale. Med andre ord sker der kun sjældent en direkte formidling fra uddannelses- og forskningsinstitutionerne til skoleledere og lærere.
- Skolelederne søger oftest viden direkte fra Danmarks Evalueringsinstitut, og næsthyppest fra professionshøjskolerne.
- Pædagogisk personale søger oftest viden direkte fra professionshøjskolerne, mere præcist fra centre for undervisningsmidler, efter- og videreuddannelse og læreruddannelsen.
- Den hyppigste videnkatalysator for det pædagogiske personale er Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestillings kanaler, herunder EMU'en, SkoleKom og læringskonsulenter. Den hyppigste videnkatalysator for skoleledere er de kommunale aktører, f.eks. kommunale viden- og resourcecentre, pædagogiske konsulenter, skolechefer og fagdirektører.
- Medierne, f.eks. artikler i dagblade, tv-programmer og sociale medier er den næsthyppest videnkilde for både skoleledere og pædagogisk personale. Samtidigt er medierne den hyppigste eksterne modtager af viden fra videnproducenterne. Således er medierne samlet en meget væsentlig katalysator for videnspredning.
- Forlag og andre videnportaler, f.eks. fagblade, faglitteratur og folkeskolen.dk er det pædagogiske personales tredje mest anvendte videnkatalysator.

Producentanalysen viser

- Universiteters og professionshøjskolars praksis for videnspredning er relativt ens i forhold til formidlingsform, omfang, målgruppefokus, formidlingskanaler og den tid/de ressourcer, som anvendes til formidling.

- Videnproducenterne anvender primært egne formidlingskanaler, f.eks. tidsskrifter og egne forlag, når de formidler viden i en dansk kontekst eller til praksis.
- To tredjedele af de videnproducerende institutioner har ikke en strategi for formidling. Formidlingen fra videnproducenter forankres i stedet i det enkelte projekt og baserer sig på individuelle interesser og kompetencer frem for institutionelle, strategiske overvejelser.
- De professionelle normer og de eksisterende økonomiske incitamentsstrukturer understøtter kun i begrænset omfang praksisrettet formidling. I stedet tilskynder de videnproducenterne til at fokusere på publicering af forskningsartikler i internationale tidsskrifter.
- Der er ikke nogen form for centrale formidlingskanaler for videnproducenterne, der koordinerer formidlingen. Formidlingen fremstår derfor fragmenteret og ukoordineret.
- Der er en lav grad af videnovertførsel mellem professionshøjskolens videnproducenter og professionshøjskolens medarbejdere på læreruddannelsen. På universiteterne fremstår de faglige miljøer ofte som spredte og fragmenterede, og de arbejder kun i begrænset omfang sammen med f.eks. læreruddannelsen.

Styrelsen for Videregående
Uddannelser

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning

Brugersanalysen viser

- Kolleger er primær videnkilde for det pædagogiske personale. Herefter er EMU Danmarks Læringsportal, folkeskolen.dk, forlag med udgivelser rettet mod grundskolen, f.eks. Dafolo, og centre for undervisningsmidler, nogle af de aktører, som hovedparten af det pædagogiske personale modtager eller søger ny viden hos. Også medierne, SkoleKom og skolens faglige ressourcepersoner er vigtige videnskilder for det pædagogiske personale.
- Lærerne søger oftest viden, der har fagdidaktisk karakter, og de anvender viden som inspiration til planlægning og gennemførelse af undervisningen.
- Skolelederne søger og formidler oftest viden om generelle emner, samt om læring og tværgående temaer, der har til formål at udvikle skolens indhold, praksis og organisering.
- Skolelederne har betydelig indflydelse på videnspredning og videnanvendelse i skolens praksis. En fjerdedel af skolerne har en strategi for videnudvikling.
- Skolernes vejledere/ressourcepersoner fungerer som centrale videnformidlere på skolerne.
- De kommunale ledere søger at styrke videnspredning gennem strategiske satsninger, f.eks. strategisk kompetenceudvikling, reorganisering af skolevæsenet og udviklingen af professionelle netværk.
- Ingen af de 15 udvalgte kommuner i undersøgelsen har en separat og formel strategi for anvendelsen af viden i kommunernes skolevæsen. 14 ud af de 15 kommuner har dog klare målsætninger herfor.

Videnflow- og medieringsanalysen viser

- Nøglekatalysatorer i vidennetværket på grundskoleområdet er bl.a. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, herunder i særlig høj grad EMU Danmarks Læringsportal, men også Ressourcecenter for Folkeskolen, fagprofessionelle netværk som f.eks. Skolelederforeningen, medier som f.eks. dagblade og tv-programmer, forlag og praksisrettede videncentre som f.eks. Dafolo, folke-

skolen.dk og centre for undervisningsmidler samt kommunale aktører og skolens faglige ressourcepersoner.

- Integreret vidensamarbejde, der danner bro mellem videnproducerende miljøer og praksis, kan fungere som en succesfuld kanal til overførsel og forankring af viden.
- Videnproducenterne formidler kun i mindre omfang viden til de samme kilder (katalysatorer), som brugere, f.eks. pædagogisk personale, ofte søger viden fra. Opgaven med at oversætte viden til didaktiske og faglige redskaber, der kan anvendes i skolen(remediering) varetages primært af private aktører, f.eks. Dafolo og folkeskolen.dk. Hertil kommer centrale videnportaler som EMU'en.
- For at opnå en effektiv vidensspredning er det vigtigt, at:
 - Den videnskabelige viden remedieres, sådan at den adresserer de konkrete behov hos praktikerne i grundskolen.
 - Vidensspredningen understøttes af kommunen f.eks. i form af kompetenceudvikling og vejlednings- og rådgivningsfunktioner på kommune- eller skoleniveau.Der gennemføres en opfølgende mundtlig formidling og dialog med det pædagogiske personale og skoleledere om anvendelsen af en formidlet viden. Formidlingen af viden og videnprodukter times i forhold til øvrige strømninger på det givne tidspunkt.

Styrelsen for Videregående
Uddannelser

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning

2. Afgivelse af anbefalinger til øget vidensspredning

Forummet har drøftet analysens resultater og konklusioner og afgav på denne baggrund seks anbefalinger til, hvordan vidensspredningen kan styrkes. Forummets samlede anbefalinger er angivet nedenfor:

Videnproduktion

1. *Forskningen bør være rettet mod udfordringer og problemstillinger på grundskoleområdet og i lærer- og pædagogprofessionen på kort og lang sigt.*
 - Omfanget af dialog mellem videnproducenter og brugere samt aftagere bør øges.
 - Videnproducenterne bør udarbejde strategier for at fremme en forskningsproduktion, der tager udgangspunkt i relevante problemstillinger, som identificeres i dialog med brugere og aftagere.
 - Uddannelses- og forskningsministeriet bør etablere et forskningsprogram, som strategisk styrker forskningen på relevante områder og fremmer samarbejde mellem uddannelses- og forskningsinstitutionerne, samt aftagerne.

Interaktion og samarbejde

2. *Interaktionen mellem professionshøjskoler, universiteter, øvrige videninstitutioner, skoler og kommunale forvaltninger bør styrkes. Der er behov for bedre synergi og flere samarbejder mellem de forskellige sektorer.*
 - Videnproducenterne bør øge antallet af forsknings- og udviklingsprojekter på tværs og intensivere samarbejdet med aktører fra praksis om videnproduktion.

- De enkelte videninstitutioner samt kommuner og skoler bør etablere en organisering, der understøtter muligheder for forsknings- og udviklingsarbejde og samarbejde på tværs.
- Udvekslingen af viden mellem sektorer bør styrkes, f.eks. gennem muligheder for tværgående ansættelsesforhold og udvikling af karriereveje.

Forskningsformidling

3. *Der bør sættes strategisk og systematisk ind for at fremme formidling af forskning gennem øget anerkendelse af formidlingsopgaven, jf. også forummets tidligere anbefaling om et pointsystem for formidling¹.*
- Videnproducenter bør udarbejde en strategi for formidling af forsknings- og udviklingsresultater blandt andet i dialog med brugere og aftagere om behovet.
 - Videnproducenter bør sikre, at forskere og videnmedarbejdere har stærke formidlingskompetencer målrettet brugerne.
 - Videnproducenterne såvel som Uddannelses- og Forskningsministeriet bør arbejde for at styrke forskernes incitamenter til formidling.
 - Fremdriften i opgaven med at fremme forskningsformidlingen og formidlingskompetencerne bør følges løbende. Ministeriet for Uddannelse og Forskning bør i samarbejde med videnproducenterne udvikle et oplæg hertil.

Styrelsen for Videregående
Uddannelser

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning

Videnkultur i folkeskolen

4. *Videnkulturen i folkeskolen bør udvikles. Det indebærer, at kommunale forvaltninger, skoleledere og pædagogisk personale i højere grad opsøger og anvender forskningsviden.*
- Kommunernes forvaltninger og politiske ledelse, skolernes faglige vejledere/ressourcepersoner og skolelederne bør sikre, at skolerne og kommunerne følger en strategi for forskningsinformeret pædagogisk praksis.
 - Kommunernes forvaltninger og skolelederne bør understøtte, at det pædagogiske personale i deres løbende faglige udvikling i højere grad opsøger ny forsknings- og udviklingsbaseret viden. Det kan blandt andet være i form af kompetenceudvikling, teamsamarbejde, skolens interne arbejde samt i eksternt samarbejde med dagtilbud og ungdomsuddannelser, videninstitutioner mv., herunder eksempelvis kommunale udviklingsprojekter.

Professionsuddannelsernes videngrundlag

5. *Koblingen mellem videnproduktionen og uddannelserne på professionshøjskolerne bør styrkes, så ny viden integreres i grund, efter- og videreuddannelsen af lærere og pædagoger.*

¹ Der henvises til den kortlægning af dansk forskning på grundskoleområdet mv., som Forum for Koordination af Uddannelsesforskning fik gennemført i 2014. Forummet afgav på baggrund heraf ti anbefalinger til bedre udnyttelse af ressourcerne på forskningsområdet.

- En større del af underviserne på professionshøjskolerne bør have erfaring med videnproduktion og videnomsætning. Kompetenceudvikling og kapacitetsopbygning af professionshøjskolernes medarbejdere bør derfor fortsat styrkes.
- Videnproducenterne bør sikre en stærk kobling mellem det personale, der producerer viden, og det personale, der underviser på uddannelserne.
- Der bør ske uddannelse og ansættelse af ph.d.er inden for grundskoleområdet, lærerprofessionen og pædagogiske professioner. Ph.d.er bør gennem deres stipendium og efterfølgende have en tæt tilknytning til lærer- og pædagoguddannelserne.
- Professionshøjskolerne bør understøtte, at lærer- og pædagogstuderende og undervisere ved professionshøjskolerne orienterer sig i international litteratur, og at nye forskningsresultater integreres i undervisningen.
- Universiteterne bør bidrage til videnanvendelse og videnomsætning i grund-, efter- og videreuddannelsen af lærere og pædagoger, bl.a. ved at indgå forskningssamarbejde med professionshøjskolerne, styrke videnformidling til professionshøjskolernes uddannelser og bidrage til kompetenceudvikling af professionshøjskolernes undervisere.

Styrelsen for Videregående
Uddannelser

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning

Remediering

6. *Det er en central opgave at remediere viden. Opgaven bør anerkendes og prioriteres. Viden bør remedieres, så den målrettes de relevante institutioner, skoler, kommunale forvaltninger mv.*
- Videnproducenterne bør i større udstrækning understøtte remedieringsopgaven. Remediering bør være en del af uddannelses- og forskningsinstitutioners formidlingsstrategi.
 - Videnproducenterne bør være i løbende dialog med praksis/brugerne om remediering og anvendelse af forskningsviden.
 - Der er behov for at forbedre kanalerne til formidling af forskning, herunder at styrke forskningsformidlingen via eksisterende kanaler som f.eks. Centre for undervisningsmidler, EMU'en, de pædagogiske læringscentre og private aktører.
 - Ministerierne og videnproducenterne bør i samarbejde og i dialog med aktørerne i praksis bidrage til, at EMU'en samt øvrige vidkanaler styrkes, så forskning formidles målrettet til forvaltninger, skoleledere, pædagogisk personale mv.

3. Pixi-publikationer med anbefalinger til relevante aktører

På baggrund af vidensspredningsanalysen fik forummet udarbejdet to pixi-publikationer med konkrete anbefalinger til styrket videnspredning rettet mod henholdsvis kommunale forvaltninger og skoler og mod universiteter, professionshøjskoler og sektorforskningsinstitutioner. Anbefalingerne blev offentliggjort sammen med vidensspredningsanalysen og er efterfølgende blevet sendt i trykt udgave til relevante aktører på området.

Foruden forummets egen opfølgning har Uddannelses- og Forskningsministeriet samt Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling igangsat både særskilt og fælles opfølgning på videnspredningsanalysen og forummets anbefalinger. Analysen har været drøftet på møder mellem en række relevante aktører og det er forummets vurdering, at der er stor opmærksomhed på både selve analysen og temaet.

Forventninger til 2016

Forummet vil i løbet af 2016 arbejde med forslag til styrket koordination af forskning- og udviklingsaktiviteter med relevans for grundskoleområdet. Endvidere forventer forummet i slutningen af 2016 at foretage en samlet vurdering af udviklingen og opfølgning på forummets anbefalinger.

Styrelsen for Videregående
Uddannelser

Forum for Koordination af Uddannelsesforskning